EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 19. 6. 2024
COM(2024) 613 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Cypru

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 613 final}

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Cypru

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97[1], a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh[2], a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241[3], ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti poskytuje členským štátom finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Európskou úniou. V súlade s prioritami európskeho semestra pomáha dosiahnuť hospodársku a sociálnu obnovu a vykonávanie udržateľných reforiem a investícií, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu a posilniť odolnosť hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci EÚ a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.

---

1 Ú. v. EÚ L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

2 Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

3 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(2) Cieľom nariadenia REPowerEU[4], ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je postupne ukončovať závislosť EÚ od dovozu ruských fosílnych palív. Pomohlo by to dosiahnuť energetickú bezpečnosť a diverzifikovať dodávky energie do EÚ, pričom by sa zároveň zvýšila miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Cyprus pridal do svojho národného plánu obnovy a odolnosti novú kapitolu REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU.

(3) Komisia 16. marca 2023 vydala oznámenie s názvom „Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030“[5], ktoré má slúžiť ako podklad pre rozhodnutia v príslušných oblastiach politiky a má vytvoriť rámcové podmienky pre zvyšovanie miery rastu. V oznámení sa konkurencieschopnosť vymedzuje na základe deviatich navzájom sa posilňujúcich faktorov. Spomedzi týchto faktorov sa prístup k súkromnému kapitálu, výskum a inovácia, vzdelávanie a zručnosti a jednotný trh javia ako kľúčové politické priority pre reformy a investície, ktoré majú vyriešiť súčasné výzvy produktivity a zároveň upevniť dlhodobú konkurencieschopnosť EÚ a jej členských štátov. Komisia 14. februára 2024 na toto oznámenie nadviazala, keď vydala výročnú správu o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti[6]. V správe sa uvádzajú podrobné údaje o silných stránkach a výzvach jednotného trhu Európy z hľadiska konkurencieschopnosti, pričom sa monitoruje každoročný vývoj na základe deviatich identifikovaných faktorov konkurencieschopnosti.

(4) Komisia 21. novembra 2023 prijala ročný prieskum udržateľného rastu na rok 2024[7], čím odštartovala cyklus európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2024. Európska rada 22. marca 2024 schválila priority uvedeného prieskumu sústredené na štyri rozmery konkurencieschopnej udržateľnosti. Komisia 21. novembra 2023 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania na rok 2024, v ktorej Cyprus určila za jeden z členských štátov, ktoré môžu byť postihnuté nerovnováhami alebo ktorým môže hroziť, že budú postihnuté nerovnováhami, a v prípade ktorých bude potrebné hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Cypru na rok 2024. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny, ktoré Rada prijala 12. apríla 2024, ako aj návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2024, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv, ktorý Rada prijala 11. marca 2024.

(5) Dňa 30. apríla 2024 nadobudol účinnosť nový rámec EÚ pre správu hospodárskych záležitostí. Rámec zahŕňa nové nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97. Zároveň zahŕňa aj zmenené nariadenie (ES) č. 1467/97 týkajúce sa vykonávania postupu pri nadmernom

---

4 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

deficite a zmenenú smernicu 2011/85/EÚ o rozpočtových rámcoch členských štátov[8]. Cieľmi nového rámca sú udržateľnosť verejného dlhu a udržateľný a inkluzívny rast, ktorý sa má dosiahnuť postupnou fiškálnou konsolidáciou, ako aj reformami a investíciami. Podporuje sa v ňom preberanie zodpovednosti zo strany členských štátov s dôraznejším zameraním na strednodobý horizont, sprevádzané účinnejším a koherentnejším presadzovaním. Každý členský štát by mal Rade a Komisii predložiť národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán. Národné strednodobé fiškálno-štrukturálne plány obsahujú fiškálne, reformné a investičné záväzky členského štátu, ktoré sa vzťahujú na plánovací horizont v trvaní štyroch až piatich rokov v závislosti od bežnej dĺžky mandátu národného zákonodarcu. Trajektória vývoja čistých výdavkov[9] v národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch by mala byť v súlade s požiadavkami nariadenia (EÚ) 2024/1263 vrátane požiadaviek na to, aby najneskôr do konca obdobia úprav dlh verejnej správy dosiahol alebo si udržal hodnoverne klesajúci trend, alebo aby zostal v strednodobom horizonte na obozretnej úrovni pod 60 % HDP, a aby sa deficit verejných financií v strednodobom horizonte znížil pod 3 % HDP a/alebo sa udržiaval pod touto referenčnou hodnotou. Ak sa členský štát zaviaže uskutočniť príslušný súbor reforiem a investícií v súlade s kritériami stanovenými v nariadení (EÚ) 2024/1263, obdobie úprav sa môže predĺžiť najviac o tri roky. Členské štáty by mali podľa potreby zabezpečiť zapojenie svojich národných parlamentov a konzultácie s nezávislými fiškálnymi inštitúciami, sociálnymi partnermi a inými vnútroštátnymi zainteresovanými stranami. V snahe podporiť prípravu týchto plánov má Komisia [21. júna] 2024 poskytnúť členským štátom usmernenia týkajúce sa obsahu plánov a následných výročných správ o pokroku, ktoré budú musieť predložiť, a v súlade s článkom 5 nariadenia (EÚ) 2024/1263 im zašle technické usmernenia týkajúce sa fiškálnych úprav (referenčné trajektórie a prípadne technické informácie). Členské štáty by svoje strednodobé fiškálno-štrukturálne plány mali predložiť do 20. septembra 2024, pokiaľ sa daný členský štát a Komisia nedohodnú na primeranom predĺžení tejto lehoty.

(6) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2024 ďalej vyvíja a kopíruje pritom vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je nevyhnutné, aby sa aj naďalej plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány pomáhajú účinne riešiť všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v posledných rokoch alebo ich významnú časť. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019, 2020, 2022 a 2023 sú naďalej rovnako relevantné aj pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli zrevidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.

---

[8] Nariadenie Rady (EÚ) 2024/1264 z 29. apríla 2024, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku (Ú. v. EÚ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) a smernica Rady (EÚ) 2024/1265 z 29. apríla 2024, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov (Ú. v. EÚ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[9] Čisté výdavky v zmysle vymedzenia v článku 2 nariadenia Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 (Ú. v. EÚ L 2024/1263, 30.4.2024). ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Čisté výdavky sú výdavky verejnej správy bez i) úrokových výdavkov, ii) diskrečných príjmových opatrení, iii) výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie, iv) vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou, v) cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a vi) jednorazových a iných dočasných opatrení.

(7) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Cyprus predložil Komisii 17. mája 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 nariadenia (EÚ) 2021/241 posúdila relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V k uvedenému nariadeniu. Rada 28. júla 2021 prijala rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Cypru[10], ktoré bolo zmenené 8. decembra 2023 na základe článku 18 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241 s cieľom aktualizovať maximálny finančný príspevok na nenávratnú finančnú podporu, ako aj s cieľom zahrnúť kapitolu REPowerEU[11]. Uvoľnenie splátok je podmienené rozhodnutím Komisie prijatým v súlade s článkom 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/241, že Cyprus uspokojivo splnil príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom splnení, predpokladá sa, že v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté, nedošlo k zvratu.

(8) Cyprus 30. apríla 2024 predložil svoj národný program reforiem na rok 2024 a svoj program stability na rok 2024 v súlade s článkom 4 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1466/97. V súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241 sa v národnom programe reforiem na rok 2024 zohľadňujú aj polročné správy Cypru o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti.

(9) Komisia 19. júna 2024 uverejnila správu o Cypre na rok 2024[12]. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Cyprus dosiahol pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu, ktoré prijala Rada v rokoch 2019 až 2023, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Cypru. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali nedostatky v súvislosti s výzvami, ktoré plán obnovy a odolnosti nerieši alebo ich rieši len čiastočne, ako aj v súvislosti s novými a vznikajúcimi výzvami. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Cypru pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov EÚ v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja.

(10) Komisia vykonala v súvislosti s Cyprom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Hlavné zistenia posúdenia, ktoré vykonali útvary Komisie v súvislosti s makroekonomickou zraniteľnosťou Cypru na účely uvedeného nariadenia, boli uverejnené v marci 2024[13]. Komisia 19. júna 2024 dospela k záveru, že na Cypre existujú makroekonomické nerovnováhy. Cyprus čelí najmä zraniteľným miestam týkajúcim sa súkromného, verejného a zahraničného dlhu, ktoré síce celkovo ustúpili, sú však stále významné, zatiaľ čo vysoký deficit bežného účtu sa ďalej prehlbuje. Pomer dlhu domácností aj nefinančných korporácií k HDP naďalej klesal, no stále zostáva vysoký. Podnikový a zahraničný dlh je však vysoký v dôsledku zadlženia účelovo vytvorených subjektov, ktoré predstavujú pre domácu ekonomiku obmedzené riziká. Veľký objem nesplácaných úverov v držbe bánk sa v posledných rokoch (vrátane roku 2023) výrazne znížil a očakáva sa, že riešením nesplácaných úverov spoločnosťami nadobúdajúcimi úvery sa podporí ďalšie znižovanie

[10] Vykonávacie rozhodnutie Rady z 20. júla 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Cypru (10686/2021).

[11] Vykonávacie rozhodnutie Rady z 8. decembra 2023, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie z 20. júla 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Cypru (15571/2023).

[12] SWD(2024) 613 final.

[13] SWD(2024) 81 final.

súkromného dlhu. Prísnejšie finančné podmienky však pravdepodobne zvýšia tlak na vysoko zadlžené domácnosti a spoločnosti. Pomer verejného dlhu k HDP sa rýchlo znižuje a predpokladá sa, že Cyprus si tento a budúci rok udrží rozpočtové prebytky, čo povedie k ďalšiemu znižovaniu pomeru dlhu k HDP. Veľký deficit bežného účtu sa v roku 2023 ďalej prehĺbil, najmä v dôsledku pokračujúceho silného domáceho dopytu a repatriácie ziskov. Očakáva sa, že tento a budúci rok zostane tento deficit veľký. Veľmi záporná čistá medzinárodná investičná pozícia sa minulý rok nezlepšila a, pokiaľ sa bežný účet výrazne nezlepší, bude sa zhoršovať. Na riešenie zistených slabých miest sa vynaložilo rozsiahle politické úsilie. Očakáva sa, že úplné a včasné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti a ďalšie opatrenia pomôžu rozšíriť vývoz a zmierniť prílišnú závislosť od dovozu ropy.

(11) Na základe údajov, ktoré overil Eurostat[14], prebytok verejných financií Cypru vzrástol z 2,7 % HDP v roku 2022 na 3,1 % HDP v roku 2023, zatiaľ čo dlh verejnej správy klesol z 85,6 % HDP na konci roka 2022 na 77,3 % HDP na konci roka 2023.

(12) Rada 12. júla 2022 odporučila Cypru[15], aby v roku 2023 prijal opatrenia s cieľom zabezpečiť, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov bude v súlade s celkovo neutrálnymi zámermi politiky[16], pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cielená podpora domácností a podnikov, ktoré sú najviac ohrozené nárastom cien energie, a ľudí utekajúcich z Ukrajiny. Cypru sa odporučilo, aby prispôsobil bežné výdavky vyvíjajúcej sa situácii. Krajine bolo zároveň odporučené, aby zvýšila verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti vzhľadom na iniciatívu REPowerEU, a to okrem iného aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie. Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky[17] v kontexte vysokej inflácie v roku 2023 expanzívne, a to na úrovni 1 % HDP. Rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez diskrečných príjmových opatrení) predstavoval v roku 2023 vo všeobecnosti neutrálny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,2 % HDP. To zahŕňa zníženie nákladov na cielené núdzové podporné opatrenia pre domácnosti a podniky, ktoré sú najzraniteľnejšie voči zvyšovaniu cien energie, o 0,1 % HDP. Zahrnuté sú aj vyššie náklady na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (o 0,2 % HDP). Rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v roku 2023 bol v súlade s odporúčaním Rady. Výdavky financované z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ dosiahli v roku 2023 výšku 1,3 % HDP. Investície financované z vnútroštátnych zdrojov dosiahli v roku 2023 výšku 3,2 % HDP, pričom oproti roku 2022 išlo o nárast o 1,3 percentuálneho bodu. Cyprus

---

14 Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2024.

15 Odporúčanie Rady z 12. júla 2022, ktoré sa týka národného programu reforiem Cypru na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Cypru na rok 2022 *(Ú. v. EÚ C 334, 1.9.2022, s. 104)*.

16 Na základe prognózy Komisie z jari 2024 sa strednodobý rast potenciálneho HDP Cypru v roku 2023, ktorý sa používa na meranie zámerov fiškálnej politiky, odhaduje v nominálnom vyjadrení na 8,5 % na základe desaťročnej priemernej reálnej potenciálnej miery rastu a deflátora HDP na rok 2023.

17 Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení (a bez núdzových opatrení súvisiacich s krízou spôsobenou ochorením COVID-19) a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

financoval dodatočné investície prostredníctvom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ. Financovali sa verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a do energetickej bezpečnosti, ako je inštalácia tepelnej izolácie a fotovoltických systémov vo verejných budovách, energetická modernizácia vo viacerých mestských a vidieckych hasičských staniciach, zlepšenie schopností príslušných orgánov na Cypre zvládať nebezpečenstvo požiarov a posilniť ochranu pred rizikami, ktorým čelia občania, infraštruktúra a lesy, digitalizácia kľúčových pracovných postupov na viacerých ministerstvách a ústredných útvaroch štátnej správy a rozšírenie prostredia elektronických aplikácií na účely plánovania a stavebného povoľovania, ktoré sú čiastočne financované z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ.

(13) Kľúčové projekcie v programe stability na rok 2024 možno zhrnúť pomocou nasledujúcich údajov. V makroekonomickom scenári, z ktorého vychádzajú rozpočtové prognózy, sa predpokladá rast reálneho HDP na úrovni 2,9 % v roku 2024 a na úrovni 3,1 % v roku 2025, zatiaľ čo inflácia podľa HICP by sa mala v roku 2024 pohybovať na úrovni 2,5 % a v roku 2025 na úrovni 2,0 %. Predpokladá sa, že prebytok verejných financií klesne v roku 2024 na 2,9 % HDP a v roku 2025 na 2,8 % HDP, pričom pomer dlhu verejnej správy k HDP má do konca roka 2024 klesnúť na 70,6 % a následne do konca roka 2025 klesnúť na 65,5 %. Po roku 2025 má prebytok verejných financií podľa projekcií v roku 2026 klesnúť na 2,6 % HDP a v roku 2027 na 2,1 %. Plánuje sa teda, že saldo verejných financií v horizonte programu zostane pod referenčnou hodnotou pre deficit na úrovni 3 % HDP. Na druhej strane sa predpokladá, že po roku 2025 sa pomer dlhu verejnej správy k HDP zníži na 59,2 % HDP v roku 2026 a 54,2 % HDP v roku 2027.

(14) V prognóze Komisie z jari 2024 sa predpokladá nárast reálneho HDP v roku 2024 o 2,8 % a v roku 2025 o 2,9 %, zatiaľ čo inflácia podľa HICP sa má pohybovať na úrovni 2,4 % v roku 2024 a 2,1 % v roku 2025.

(15) V prognóze Komisie z jari 2024 sa v roku 2024 počíta s prebytkom verejných financií vo výške 2,9 % HDP, pričom pomer dlhu verejnej správy k HDP má do konca roka 2024 klesnúť na 70,6 %. Na základe odhadov Komisie majú byť zámery fiškálnej politiky v roku 2024 neutrálne na úrovni 0,0 % HDP.

(16) Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa očakáva, že v roku 2024 sa budú z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti financovať výdavky vo výške 0,7 % HDP (v porovnaní s 0,3 % HDP v roku 2023). Výdavky financované z grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti umožnia realizovať vysokokvalitné investície a reformy na zvýšenie produktivity bez toho, aby mali priamy vplyv na saldo verejných financií a verejný dlh Cypru. Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa očakáva, že v roku 2024 sa budú z úverov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti financovať výdavky vo výške 0,2 % HDP (v porovnaní s 0,0 % HDP v roku 2023).

(17) Rada 14. júla 2023 odporučila[18] Cypru, aby v roku 2024 zachoval zdravú fiškálnu pozíciu. Členské štáty boli pri plnení svojich rozpočtov na rok 2023 a pri vypracúvaní svojich návrhov rozpočtových plánov na rok 2024 vyzvané, aby zohľadnili to, že Komisia plánuje navrhnúť Rade, aby na základe výsledných údajov za rok 2023 začala

[18] Odporúčanie Rady zo 14. júla 2023, ktoré sa týka národného programu reforiem Cypru na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Cypru na rok 2023 (Ú. v. EÚ C 312, 1.9.2023, s. 116).

postup pri nadmernom deficite na základe deficitu. Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa predpokladá, že štrukturálne saldo Cypru dosiahne v roku 2024 úroveň 2,1 % HDP v porovnaní s úrovňou 1,8 % v roku 2023, a teda zostane nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa krajiny, ktorým je štrukturálne saldo na úrovni 0 % HDP. To je v súlade s odporúčaním Rady.

(18) Rada okrem toho odporučila, aby Cyprus prijal opatrenia s cieľom čo najskôr v rokoch 2023 a 2024 ukončiť platné núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky. Rada takisto uviedla, že ak by si opätovné zvyšovanie cien energie vyžadovalo nové podporné opatrenia alebo ich pokračovanie, Cyprus by mal zabezpečiť, aby sa zameriavali na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, aby boli fiškálne dostupné a aby sa nimi zachovali stimuly pre úsporu energie. Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa odhaduje, že čisté rozpočtové náklady[19] na núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky budú v roku 2023 na úrovni 0,4 % HDP a v roku 2024 na úrovni 0,3 % a 0,0 % v roku 2025. Predpokladá sa, že v roku 2024 zostanú v platnosti najmä nižšie spotrebné dane za ropné produkty a dotácie na účty za elektrinu, ale očakáva sa, že do roku 2025 sa postupne zrušia. Nepredpokladá sa, že núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky budú ukončené čo najskôr v rokoch 2023 a 2024. V tejto súvislosti teda existuje riziko, že sa nedosiahne súlad s odporúčaním Rady. Rozpočtové náklady na núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky zamerané na ochranu zraniteľných domácností a podnikov sa v roku 2024 odhadujú na 0,0 % HDP (0,0 % v roku 2023).

(19) Rada zároveň Cypru odporučila aj to, aby zachovalo verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečilo účinné čerpanie grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu. Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa predpokladá, že verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov budú celkovo stabilné v roku 2024 na úrovni 3,1 % HDP (3,2 % HDP v roku 2023). To je v súlade s odporúčaním Rady. Okrem toho sa očakáva, že verejné výdavky financované z príjmov z fondov EÚ vrátane grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, zostanú v roku 2024 na stabilnej úrovni 1,3 % HDP. Dôvodom sú vyššie výdavky financované z grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti po poklese ostatných grantov EÚ po skončení programového obdobia 2014 – 2020 štrukturálnych fondov EÚ, na ktoré boli prostriedky k dispozícii do roku 2023.

(20) Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, a za predpokladu nezmenených politík sa v prognóze Komisie z jari 2024 predpokladá, že prebytok verejných financií bude v roku 2025 na úrovni 2,9 % HDP. Pomer dlhu verejnej správy k HDP má do konca roka 2025 klesnúť na 65,4 %. K posilneniu zahraničnej pozície by mala prispieť aj obozretná fiškálna politika.

(21) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú vykonať do roku 2026. Očakáva, že tieto reformy a investície pomôžu účinne riešiť buď všetky výzvy obsiahnuté v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, alebo aspoň ich značnú časť. Vzhľadom na tento náročný časový rámec je nevyhnutné čo najskôr pristúpiť

[19] Údaj predstavuje úroveň ročných rozpočtových nákladov na tieto opatrenia vrátane príjmov a výdavkov a prípadne po odpočítaní príjmov z daní z neočakávaných ziskov dodávateľov energie.

k účinnému vykonávaniu tohto plánu vrátane kapitoly REPowerEU, aby sa posilnila dlhodobá konkurencieschopnosť Cypru využitím zelenej a digitálnej transformácie a aby sa zároveň zabezpečila sociálna spravodlivosť. Ak sa majú splniť záväzky plánu do augusta 2026, je nevyhnutné, aby Cyprus pokračoval vo vykonávaní reforiem a urýchlil investície riešením vznikajúcich oneskorení a zároveň aj silnými administratívnymi kapacitami.

(22) Cyprus má v rámci strednodobého preskúmania fondov politiky súdržnosti v súlade s článkom 18 nariadenia (EÚ) 2021/1060 povinnosť preskúmať do marca 2025 svoj program, pričom zohľadní okrem iného výzvy identifikované v odporúčaniach pre danú krajinu na rok 2024, ako aj svoj národný energetický a klimatický plán. Na základe uvedeného preskúmania sa definitívne prideľujú finančné prostriedky EÚ, ktoré sú súčasťou tohto programu. Hoci Cyprus dosiahol pokrok pri vykonávaní politiky súdržnosti a Európskeho piliera sociálnych práv, pretrvávajú nedostatky a sociálno-ekonomické rozdiely medzi mestskými a mimomestskými oblasťami. Zásadný význam má zrýchlenie vykonávania programu politiky súdržnosti. Okrem toho je dôležité zabezpečiť administratívne kapacity orgánov miestnej samosprávy, keďže sa očakáva cyperská legislatívna reforma miestnej samosprávy, ktorá je naplánovaná na jún 2024. Priority dohodnuté v rámci programu Thalia sú naďalej relevantné. Kľúčom k dosiahnutiu zelenej transformácie je zvyšovanie využívania energie z obnoviteľných zdrojov, riešenia uskladňovania, zvyšovanie energetickej účinnosti a mestská doprava. Na dosiahnutie súladu so smernicou o čistení komunálnych odpadových vôd je potrebné zlepšiť hospodárenie s vodami, najmä čistenie odpadových vôd. Naďalej je kritický pokrok smerom k obehovému hospodárstvu v odpadovom hospodárstve, ktorý si vyžaduje zlepšenia v oblasti recyklácie a znižovania objemu odpadu. Mala by pokračovať realizácia investícií do aktivácie na trhu práce a sociálnej integrácie zraniteľných skupín. Dôležité zostáva zavádzanie individuálnych vzdelávacích účtov a vykonávanie Európskej záruky pre deti. Okrem toho sú naďalej prioritou investície do kvalitných a cenovo dostupných služieb dlhodobej starostlivosti a sociálneho bývania. Popritom by sa malo pokračovať v úsilí riešiť problém energetickej chudoby a rozvíjať sociálne hospodárstvo. V rámci strednodobého preskúmania programu politiky súdržnosti Thalia si ďalšiu pozornosť zasluhujú čoraz naliehavejšie potreby v oblasti prevencie a pripravenosti na riziká súvisiace so zmenou klímy. Cyprus by mohol využiť aj iniciatívu Platformy strategických technológií pre Európu, aby podporil svoju energetickú transformáciu prostredníctvom čistých technológií efektívne využívajúcich zdroje vrátane emisne neutrálnych technológií.

(23) Popri hospodárskych a sociálnych výzvach, ktoré sa riešia prostredníctvom plánu obnovy a odolnosti a ďalších fondov EÚ, čelí Cyprus aj niekoľkým ďalším výzvam súvisiacim so správou a riadením štátnych podnikov, s výsledkami vzdelávania a nesúladom medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, so zavádzaním obnoviteľných zdrojov energie, s rozširovaním a modernizáciou elektrizačnej sústavy a adaptáciou na zmenu klímy.

(24) Pre hospodársku efektívnosť a rast je kľúčové dobre fungujúce a konkurencieschopné podnikateľské prostredie. V tomto ohľade nie je správa a riadenie štátnych podnikov úplne v súlade s medzinárodnými štandardmi. V posledných rokoch boli zavedené niektoré politické opatrenia na zlepšenie finančného dohľadu nad verejnými subjektmi, ale keďže chýba kompletná inventúra a neexistuje povinnosť pravidelného podávania správ, efektívne monitorovanie výkonnosti a plánovanie štátnych podnikov je obmedzené. Navyše dôležité aspekty postupov správy a riadenia spoločností, ako je menovanie správnych rád na základe schopností, politika vlastníctva, riadenie založené na výkonnosti, transparentnosť a zodpovednosť za finančnú výkonnosť, sú

stále nedostatočné. V tejto súvislosti existujú obavy o kvalitu a ceny služieb v odvetviach, v ktorých dominujú štátne podniky, ako je napríklad odvetvie elektriny.

(25) Veľmi nízka výkonnosť Cypru v Programe pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) v roku 2022 ukazuje, že slabé výsledky v oblasti základných zručností (t. j. gramotnosť, matematická gramotnosť a prírodné vedy) predstavujú veľkú výzvu. Napriek primeranej formálnej kvalifikácii pedagogických zamestnancov je sústavné odborné vzdelávanie učiteľov (vrátane metód výučby a učenia sa založených na kompetenciách) nedostatočné. V roku 2021 väčšina kandidátov na učiteľov neuspela v skúške, ktorú bolo potrebné absolvovať, aby mohli byť vymenovaní. Vzdelávací systém dostatočne neposúdil a neprispôsobil vzdelávacie zdroje potrebám žiakov, čo je potrebné na rozvoj kľúčových kompetencií. Na trhu práce čoraz viac prevláda nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, pričom účasť na programoch odborného vzdelávania a prípravy (OVP) je naďalej výrazne nižšia ako priemer EÚ. Nízka miera účasti na programoch OVP súvisí s obmedzeniami týkajúcimi sa kapacity, ako aj atraktivity, keďže väčšina škôl OVP sa nachádza v mestských oblastiach (v dôsledku čoho je pre študentov žijúcich na vidieku ťažké sa zapísať), pričom väčšina študentov uprednostňuje skôr terciárne vzdelávanie. Vzdelávanie dospelých môže túto situáciu napraviť len v obmedzenej miere, keďže podiel dospelých (vo veku 25 – 64 rokov), ktorí sa zúčastnili na vzdelávaní v predchádzajúcich 12 mesiacoch, bol v roku 2022 na úrovni 28,3 % (v porovnaní s 39,5 % v EÚ). Ide o výrazný pokles zo 44,8 % v roku 2016, ktorý oslabuje potenciál Cypru zlepšiť svoju hospodársku konkurencieschopnosť.

(26) Napriek značným krokom, ktoré sa podnikli na urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, pretrvávajú významné výzvy. Energia z obnoviteľných zdrojov predstavovala v roku 2022 len 17 % energetického mixu Cypru. To je stále výrazne pod cieľom dosiahnuť 31,5 % výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov do roka 2030, ako sa uvádza v návrhu národného energetického a klimatického plánu Cypru. Vzhľadom na závislosť Cypru od ropných produktov, ktoré sa v celom rozsahu dovážajú a slúžia na pokrytie viac ako 80 % energetických potrieb krajiny, je Cyprus naďalej zraniteľný voči kolísaniu svetových cien energie. Značné výzvy pretrvávajú pri modernizácii a rozširovaní existujúcej elektrizačnej sústavy, pokiaľ ide o zvládnutie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie. Cyprus bojuje s významnými prekážkami z hľadiska krátkodobej kapacity svojej elektrizačnej sústavy zvládať nárast obnoviteľných zdrojov, čo má za následok opakujúce sa nedostatky. Tento jav je evidentný pri pohľade na oficiálne údaje cyperského regulačného orgánu pre energetiku. Ku konca novembra 2023 disponoval cyperský systém celkovo 782,57 MW z prevádzkyschopných zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov (vrátane 157,50 MW veternej energie, 625,93 MW z fotovoltických zariadení a 9,15 MW z biomasy). Úrad zároveň schválil stavebné povolenia na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov s celkovým výkonom 2 383 MW. Prostredníctvom zastrešujúcej stratégie uskladňovania energie by sa mohla zvýšiť flexibilita a stabilita dodávok a znížiť náklady na zvyšovanie a znižovanie výkonnosti konvenčných elektrární.

(27) Cyprus vyvíja úsilie na riešenie odolnosti proti zmene klímy, no čelí pritom niekoľkým výzvam, ako je napríklad slabý inštitucionálny rámec na adaptáciu na zmenu klímy a nedostatok udržateľných postupov v oblasti hospodárenia s vodami v záujme podpory odolného poľnohospodárstva. Zraniteľnosť krajiny voči zmene klímy je výrazná a jej vnútroštátne politiky a opatrenia v oblasti adaptácie nie sú dostatočne rozvinuté. Cyprus trpí nízkym úhrnom zrážok a vysokými teplotami, čo

prispieva k najvyššej úrovni vodného stresu v EÚ. Hoci cyperské poľnohospodárske odvetvie ťaží z čoraz efektívnejších zavlažovacích systémov, stále má najvyššiu spotrebu vody, keďže v nevyhovujúcich distribučných a zádržných sieťach dochádza k výrazným stratám vodných zdrojov. Okrem toho cyperské poľnohospodárske odvetvie už bojuje s účinkami zmeny klímy vrátane degradácie pôdy a dezertifikácie, čo vedie k nižším výnosom plodín. Prvoradým sa stáva účinné hospodárenie s vodami a zadržiavanie vody, ako aj pestovanie plodín, ktoré efektívne využívajú vodu. Situáciu zhoršuje antropogénny tlak na biotopy a ekosystémy, najmä v pobrežných zónach. Súčasný prístup krajiny k adaptácii na zmenu klímy zostáva do značnej miery nezáväzný. To si vyžaduje zlepšenie inštitucionálnych opatrení na posilnenie odolnosti proti zmene klímy a dlhodobej konkurencieschopnosti.

(28) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada v roku 2024 odporučila členským štátom eurozóny, aby prijali opatrenia na splnenie odporúčania o hospodárskej politike eurozóny, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti. V prípade Cypru odporúčania 1, 2, 3 a 4 napomáhajú plneniu prvého, druhého, tretieho a štvrtého odporúčania pre eurozónu.

(29) Odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 premietnuté do odporúčaní 1 nižšie vychádzajú z hĺbkového preskúmania Komisie a jej záveru o existencii nerovnováh. Politiky uvedené v odporúčaní 1 pomáhajú riešiť verejný dlh a zahraničný dlh. Politiky uvedené v odporúčaní 4 prispievajú k riešeniu odporúčania 1 tým, že znižujú dopyt po dovoze energie, a pomáhajú tak posilňovať vonkajšiu rovnováhu. Odporúčanie 1 prispieva k riešeniu nerovnováh aj k plneniu odporúčania pre eurozónu v súlade s odôvodnením 28,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Cyprus v rokoch 2024 a 2025 prijal opatrenia s cieľom:

1. včas predložiť strednodobý fiškálno-štrukturálny plán. V súlade s požiadavkami reformovaného Paktu stability a rastu obmedziť rast čistých výdavkov[20] v roku 2025 na mieru, ktorá je v súlade s hodnoverným znížením dlhu verejnej správy v strednodobom horizonte a s dodržaním referenčnej hodnoty pre deficit 3 % HDP stanovenej v zmluve;

2. posilniť administratívne kapacity na správu plánu obnovy a odolnosti, zrýchliť realizáciu investícií a zachovať dynamiku pri vykonávaní reforiem. Riešiť vznikajúce oneskorenia s cieľom umožniť nepretržité, rýchle a účinné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU, čím sa zabezpečí dokončenie reforiem a investícií do augusta 2026. Zrýchliť vykonávanie programu politiky súdržnosti. V kontexte jeho strednodobého preskúmania sa naďalej zameriavať na dohodnuté priority, prijať opatrenia na lepšie riešenie potrieb v oblasti prevencie a pripravenosti na riziká súvisiace so zmenou klímy a súčasne zvážiť príležitosti, ktoré na zlepšenie konkurencieschopnosti ponúka iniciatíva Platformy strategických technológií pre Európu;

3. posilniť konkurencieschopnosť hospodárstva zrýchlením úsilia o zlepšenie správy a riadenia štátnych podnikov v súlade s medzinárodnými normami a ďalším zlepšovaním úrovne zručností a výsledkov vzdelávania. Posilniť nepretržitú odbornú

[20] Podľa článku 2 bodu 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263 „čisté výdavky“ sú výdavky verejnej správy bez úrokových výdavkov, diskrečných príjmových opatrení, výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie, vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou, cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a jednorazových a iných dočasných opatrení.

prípravu učiteľov a riešiť nerovnováhu medzi ponukou pracovnej sily a dopytom po nej ďalším zvyšovaním kapacity a príťažlivosti programov odborného vzdelávania a prípravy, ako aj podporovaním vzdelávania dospelých;

4. modernizovať a rozšíriť sústavu a skladovanie tak, aby zvládli rastúci podiel obnoviteľných zdrojov energie. Zlepšiť vykonávanie opatrení na adaptáciu na zmenu klímy zameraním sa na podporu inštitucionálneho rámca upravujúceho adaptáciu na zmenu klímy a na vykonávanie postupov udržateľného hospodárenia s vodami v poľnohospodárstve.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka